UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Voluptas

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

Spontanea facimus, quæcunq; ſcientes & non coacti facimus. *Lib.1. ad Theod. c.10.*

Iniuriæ & recte facta definita ſunt *Ethicorum lib.5.cap.8.*

Voluntarium id, quod in ſua quiſq; poteſtate poſitum ſciens agit, nec eum ignorat, in quo verſetur actio: nec quo quaſi inſtrumento agat, nec finem ipſum: vt verbi cauſa, quem verberet ac quo inſtrumento, quaq; de cauſa pulſet, atq; illa non caſu, neq; vi: velut ſi quis correpta manu alterius alium pulſet, non ſua voluntate: quandoquidem in eo id ſitum non eſt. *Eth. lib.5.*

Quod voluntarium eſt, latius patet, quam electio. Eius enim participes, & pueri ſunt & belluæ participes: conſilii non ſunt, ex eodem *Lib.3. Ethic. c.2.*

Voluntas eſt, quæ fieri non poſſunt, vt in immortalitate: Et voluntas in iis etiam cernitur, quæ non ſtatuat agere qui vult. *ibid.*

Voluntaria aut non voluntaria quum agit, dicenda eſt actio. *Lib. 5. Ethic.*

Is dicitur volens facere, qui Prudens ſciensq;, & non coactus facit. *Lib.1. Rhet. c.10.*

Sponte facit is, quippe in quo principium poſitum ſit commovendarum partium, quæ actionibus eiuſmodi perficiendis, quaſi instrumenta adhibentur. *Lib.3. Ethic. c.1.*

Quarumcunq; rerum in quoq; ſunt poſita principia, eas vt agat & non agat, in eo ſitum eſt. Sunt igitur hæc talia voluntatis. At non ſunt voluntaria omnino, quandoquidem nemo quicquam eorum per ſe optet. *ibid.*

Permultum intereſt, vtrum ſponte noſtra quid faciamus, an inuiti. *Lib.3. Ethic. c.5.*

Eorum quæ voluntaria ſunt partim conſulto, partim inconſulto facimus. Conſulto, quum antegreſſa eſt deliberatio: inconſulto, quum non eſt antegreſſa deliberatio. *Libr.5. Ethicor. cap.8.*

Tum peccat quiſq;, quum in eo incluſum eſt cauſæ principium. *ibid.*

Quod in poteſtate cuiuſquam eſt, ſi voluntas, cupiditaſve per iracundiam aut aliam cogitationem acceſſerit, etiam fiet. *Lib.2. Rhet. 19.*

Incertæ ſunt voluntates hominum, multique quum iuſti non ſint, præ ſe ferunt iuſtitiæ ſpeciem & opinionem. *Libr.10. Ethic. cap.1.*

Non dubium eſt, quin in affectu & voluntate perfectio & quaſi ſumma conſiſtat. *ibid.*

Aliud fere eſt tacitum hominum iudicium, aliud palam loquuntur; & orationes quidem ſunt quam honeſtiſſimi, voluntas autem & tacitum animi iudicium id ſemper ſpectat, quod maxime vtile videtur. *Libro de reprehenſione Sophiſtarum, cap.1.*

Voluntas eſt quidam appetitus: & cum ratione duce mouetur & perficitur, motus tum ille voluntarius eſt. *Lib.3. de Anima, cap.1. T.50.*

Voluntas eſt appetitio boni cum ratione coniuncta, quia nemo vult præterquam quod ſuſpicatur eſſe bonum. *Lib.1. Rhet. c.10.*

Voluntas & propoſitum non ſine ratione ſunt. *Lib. num.10. Metaph. c.7.*

Vt breuiter dicam, quæcunq; propter ſeipſos agunt, omnia vel bona ſunt, vel bona eſſe videntur: & aut iucunda, aut videntur iucunda. Verum quoniam quæ propter ſeipſos agunt, hæc ſponte agunt, non ſponte autem, quæ non propter ſeipſos: omnia, quæ volentes agunt, bona erunt, vel apparentia bona: & aut iucunda, aut apparentia iucunda. *Lib.1. Rhet. ad Theodect c.10.*

Nam ſæpe mortem cogentibus cauſis, quam natura reformidat, voluntas amplectitur. *Boethius de Philoſophica conſola. lib.3. proſa.2.*

Duo ſunt, quibus omnis humanorum actuum conſtat effectus: Voluntas ſcilicet, ac Poteſtas: quorum ſi alterutrum deſit, nihil eſt, quod explicari queat. Deficiente enim voluntate, ne aggreditur quidem quiſq;, quod non vult: at, ſi poteſtas abſit, voluntas fruſtra ſit. Quo fit, vt quem videas velle adipiſci, quod minima adipiſcatur, huic obtinendi, quod voluerit, defuiſſe valentiam, dubitare non poſſis. *ibid. lib.4 proſa.2.*

Diuina prouidentia rebus gerendis neceſſitatem non impoſuit, quia ſi omnia euenirent de neceſſitate, præmia bonorum, & malorum pœnæ perirent. *idem lib.5.*

Voluntatem in omnibus rebus ſpectari conuenit: quæ conſulto facta non ſunt, in eis fraudem eſſe non oportet. *Cic. Rhetor. nov. lib.2.*

Quo animo quiſque faciat, non quo caſu vtatur, ad rem pertinet.

Voluntario facinori nulla eſt excuſatio imprudentiæ, *idem lib.2.*

Vt Promptam ad res gerendas voluntatem frangere non eſt honeſtum: ita quum illa nos reliquit, impetu violento non eſt opprimenda. *Plutarch. in opu.*

Valentior fortuna eſt voluntas, & in vtramque partem ipſa res duas ducit, beatæque ac miſeræ vitæ ſibi cauſa eſt. *Sen.72. epiſt.*

¶ FABVLAE.

Fur & Canis.

Fur allatranti cani offerebat panem. Cui canis: At nunc ego, inquit, ſatiatus, quum tu domum noſtram compilaueris, me ſilente, vnde mihi mox cibum petam, aut quomodo ſedabitur fames mea?

Fabula docet, cauendas fraudes fallacium, neq; facta illorum, ſed conſilia ſpectanda eſſe. Referri & illud poteſt, quod à iuriſconſultis memoratur: Tolle voluntatem, nec erit diſcrimen in actu. Quæ ſententia in conuiuio Platonis elegantiſſime memoratur. Expoſita & à Gellio, *lib.17. Noctium Atticar. c.20.*

Coruus & Lupi.

Petebat à lupis partem prædæ coruus, quos totum diem ſectatus fuiſſet. Cui illi: Non tu nos quidem, ſed prædam ſectatus es, eo quidem animo, vt ne corporibus quidem noſtris velles parcere, ſi exanimarentur.

Fabula docet, ſpectari in actionibus non tantum quid fiat, ſed etiam quo animo & voluntate fiat.

Voluptas.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

VOluptas, Græce ἡδονή, ῆς, & ἡδυπαθής, οῦ ὁ, voluptuoſus dicitur. Hebr. *hedhem, hedhnah*, & *homegh*, delectatio, oblectatio, deliciæ, à verbis *hadan*, & *himegh*, delicate vixit, voluptuoſus fuit, voluptatibus abundauit. Eſt autem voluptas iucundus motus in ſenſu. *ſecun. Cic. lib.2 de fin. bon. & mal.*

Voluptas eſt cum quadam lubrica ſuauitate ad illicita ſordidæ mentis inclinatio. *ſecund. Iſidor. in ſynon.*

Voluptas eſt motus quidam animæ, & affectio tota ſimul & ſenſibiliter in naturam proficiſcens. Cuius contrarium eſt dolor, *ſec. Ariſt. lib.1. Rhet.*

Voluptas eſt præter modum elata lætitia opinione præſentis alicuius magni boni. Diciturq; voluptas, quod talia maxime volumus. Hinc voluptuarium, hoc eſt, voluptatis plenum, & voluptuoſum, eiuſdem ſignificationis.

Voluptas eſt citra rationem ad oblectandum commotio, & animi, vt Zeno inquit, ad oblectandum cum propoſito motus. Plato voluptatem omnium malorum eſcam vocat.

Ariſtoteles, voluptas, inquit, & eorum, quæ à nobis demum abfuerunt, cupiditati acceſſio, non eandem cuiuis afferens ſuauitatis rationem.

DIVISIO.

Voluptatum alia:
- *Animales, quæ per ſeſe animæ deputantur: quemadmodum quæ circa diſciplinas atq; inſpectionem omnem verſantur.*
- *Corporales, quæ ex communicatione corporis acq; animæ gignuntur, ob idq; corporales appellatæ: ſicut quæ circa cibos & coitus exiſtunt.*

Neceſſariæ pariterq; naturales, ſine quibus viuere impoſſibile eſt, vt cibi, potus, neceſſaria indumenta.

Naturales, ac non neceſſariæ Legitimæ Veneres: quod ad generis humani propagationem faciant.

¶ LOCI BIBLICI.

Voluptates fugiendæ, 2. *Petr.* 2.10,12. Voluptates huius ſeculi impediunt, ne qui verbum audierunt, referant fructum, *Luca* 8.14.

¶ PATRVM SENTENTIAE.

Minus voluptatibus ſtimulatur, qui non eſt, vbi frequentia eſt voluptatum. Minus auaritiæ moleſtias patitur, qui diuitias non videt, *Aug. de ſingul. cleric.*

Semper voluptas famem ſui habet, & tranſacta non ſatiat, *Hier. epiſt. ad Damaſ. Papam.*

Nihil prodigæ ſatis eſt voluptati. Semper famem patitur ſui, quæ alimentis perpetuis neſcit impleri. *Ambr. ſup. Luc.6.*

Licet ſæpe in medio carnalium Deus protegat vitam electorum, tamen ſatis ratum eſt, vt quiſq; inter ſeculi voluptates poſitus, à vitiis maneat illibatus, in quibus etſi non cito implicetur, aliquando tamen attrahitur. Nec enim diu poteſt eſſe ſecurus, qui periculo fuerit proximus, *Iſid. de ſum. bon.*

¶ SENTENTIAE POETICAE.

Ouid 7. Met.

Vſq; adeo nulla eſt ſincera voluptas,
Sollicitumq; aliquid lætis interuenit.

Idem. 6. Faſt.

Scilicet interdum miſcentur triſtia lætis,

CCCCCC Nec

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Nec populum toto pectore feſta iuuant.

Idem 4. Pont. 4.

Nulla dies adeo eſt Auſtralibus humida nimbis,
Non intermiſſis vt fluat imber aquis.
Nec ſterilis locus vllus ita eſt, vt non ſit in illo
Mixta fere duris vtilis herba rubis.

Idem 1. Amor. 8.

Impia ſub dulci melle venena latent.

Horat. 2. Serm. 16.

Lætus in præſens animus quod vltra eſt.
Oderit curare: & amara lento
Temperet riſu, nihil eſt ab omni
Parte beatum.

Iuuen. 10.

Sed quæ præclara & proſpera tanti,
Vt rebus lætis par ſit menſura laborum,

Sen. Thyeſt. Act. 3.

Nulla ſors longa eſt: dolor, ac voluptas
Inuicem cedunt breuior voluptas,
Ima permutat breuis hora ſummis.

Boet. 3. 7.

Hæbet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit furentes,
Apiumq; par volantum,
Vbi grata mella fudit;
Fugit & nimis tenaci
Ferit icta corda morſu.

Plaut. Amph.

Satin' parua res eſt voluptatem in vita,
Atq; in ætate agunda,
Præ quam quod moleſtum eſt: ita quoq; comparatum
Eſt in ætate hominum,
Ita dis placitum, voluptati vt mœror comes conſequatur.

Idem in Curc. 2.

Nulli homini perpetuum bonum,
Iam huic voluptati hoc adiunctum eſt odium.

Statius 2. Sil. 7.

O ſæue nimium, grauesq; Parcæ!
O nunquam data feſta longa ſummis!
Cur plus ardua caſibus pietatis?
Cur ſæua vice magna non ſeneſcunt?

Claud. 1. Stil.

Etenim mortalibus ex quo
Tellus cœpta coli, nunquam ſincera bonorum
Sors vlli conceſſa viro, quem vultus honeſtat,
Dedecorant mores: animus quem pulcrior ornat;
Corpus deſtituit.

Ouid. Pont. 11.

Nec vires adimit Veneris damnoſa voluptas.

Hor. 1. Epiſt. 12.

Sperne voluptates, nocet empta dolore voluptas.

Silius. 15.

Altera Achæmenium ſpirabat vertice odorem,
Ambroſias diffuſa comas, & veſte refulgens,
Oſtrum quæ fuluo Tyrium ſuffuderat auro,
Fronte decor quæſitus acu, laſciuaq; crebras
Ancipiti motu iaciebant lumina flammas.

Silius lib. pun. bell. 5.

Moneo certare periclis
Deſine & armiſonæ caput obiectare procellæ.
Ni fugis hos ritus, Virtus te ſæua iubebit
Per medias volitare acies, medioſq; per ignes.
Hæc patrem patruumq; tuos, hæc prodiga Paulum;
Hæc Decios Stygias Erebi detruſit ad vndas:
Dum cineri titulum, memorandaq; nomina buſtis
Prætendit, nec ſenſuræ, quid geſſerit, vmbræ.
At ſi me comitare puer, non limite duro
Iam tibi decurret conceſſi temporis ætas.
Haud vnquam trepidos abrumpet buccina ſomnos, &c.
Sed current albusq; dies, horaq; ſerenæ.
Et molli dabitur victu ſperare ſenectam.

Silius 15.

Sed enim indignata voluptas
Non tenuit voces nil vos tam demoror vltra,
Exclamat, venient, venient mea tempora quondam,
Cum docilis noſtris magno certamine Roma
Seruiet imperiis & honor mihi habebitur vni;

Silius 15.

Inde aſpice late
Florentes quondam luxus quas verterit vrbes:
Quippe nec ira Deum tantum, nec tela, nec hoſtes
Quantum ſola noces: animis illapſa Voluptas.
Ebrietas tibi fida comes, tibi Luxus, & atris
Circa te ſemper volitant Infamia pennis.

Ter. Hec. 3. 5.

Sane hercle homo voluptati obſequens
Fuit, dum vixit, & qui ſic ſunt, hæ[…]
iuuant.

Virg. Eclog. 2.

Trahit ſua quemq; voluptas.

Antholog. Sacr. Iacob. Bil[…]

Senſiles voluptates præ iis quæ anim[…]
nullius momenti eſſe.

Ingens Abrami perfudit corda volup[…]
Ex Agara ſeſe vidit vt eſſe patre[…]
Aſt vbi ſe nato ſenſit meliore parent[…]
Lætior hinc multis partibus ipſe f[…]
Ergo etiam dulcis primum ſolet eſſe v[…]
Quam caro ſenſibilibus percipit a[…]
At cum animus meliora cupit, potir[…]
Rebus ab humanis tum fugit omni[…]

Dolorem mundi voluptates[…]

Quem ſcabies vrget, tenet hunc non[…]
in frictu: ſequitur maior at inde d[…]
Quærendis opibus gaudens inſudat […]
Quæſitas ſequitur cura, grauiſq; […]
Sic quoq; qui molles riſus & gaudia […]
Perſequitur, Liber quemq; Venuſq[…]
Huius erit tandem riſus Sardonius: h[…]
Lætitia in luctum deſinet inq; cru[…]

Quam breues ſunt mundi v[…]

Sirenes procul eſte, procul fuge bland[…]
Deſine, nos cantu perdere velle tu[…]
Gaudia nam nobis quod primum oſ[…]
Id facis, vt miſeris cauſa ſit iſta n[…]
Nam velut ex molli nil vnquam ex[…]
Vt ſemel vt præli fluxerit inde li[…]
Sic ſemel vt prælo mortis caro noſtr[…]
Non viret ad luſas poſt rediuiua[…]

¶ Sententiae Philosop[…]

Recte Eudoxus videtur primas partes tribu[…] cum in bonis eſſet ipſa, neq; laudaretur: declara[…] omnibus præſtare, quæ eſſent laudabiles: in eo[…] modo ac ſummum bonum eſſe, quoniam ad […] *Ethic. l. 1. c. 12.*

Voluptatum blanditiis deliniti, ad ea geren[…] ſunt, impellimur: & dolorum quum admouent[…] deducimur. *Lib. 2. Ethic. c. 3.*

Ob voluptatem res improbas agimus: ob do[…] habemus honeſtas. *Lib. 1 Mag. Mor. c. 6.*

A voluptatibus & doloribus habitus vitioſi […] ea quod ea quis ſequatur aut caueat: vel qu[…] que non ſint, vel quando vel quomodo facie[…] uenda, quæq; ſunt eiuſdem generis, quæ ratio p[…] *c. 3.*

Difficilius, vt ait Heraclitus, eſt voluptati ob[…] diæ. *ibid.*

Quia propenſiores ſumus ad voluptates natu[…] perantiam ſumus quam ad moleſtiam procliui[…] *cap. 8.*

In omni negotio, cum id omne, quod volup[…] maxime vitanda voluptas eſt; quippe de qua n[…] rupti ad iudicandum. *Lib. 2. Ethic. c. 9.*

Se quiſq; ab ea voluptate, quæ ſibi accidit, i[…] debet deducere. *ibid.*

Qui in voluptatibus animi occupati ſunt, n[…] intemperantes nominantur. *Lib. 3. Ethic. c. 10.*

Difficilius eſt res moleſtas periculorumque […] ab iis, quæ voluptatem afferant, abſtinere. […] *pit. 9.*

Voluptas expetenda eſt, dolorq; fugiendus. […] *cap. 12.*

Dolor quidem naturam eius, in quo eſt, à ſ[…] labefactat: Voluptas nihil tale facit, quoniam e[…] tate proficiſcitur. *ibid.*

Eſt cum per ſe voluptatis inſatiabilis & ine[…] tum omni ex parte in eo, qui à ratione diſcedit. […]

Impedit voluptas conſilium eoq; magis, quo m[…] *Lib. 7. Ethic. c. 11.*

Sunt quæ dolore & cupiditate vacant volu[…] quæ cognitionis, contemplationiſq; gratia ſuſc[…] natura nil deſiderat, *Lib. 7. Ethic.*

Illud non eſt præclare dictum, voluptatem mo[…] cum ſuauitate ad ſenſus effluentem: ſed definien[…] eſſe habitus naturæ congruentis: & pro illo ad ſ[…] impeditus. *ibid.*

Voluptas eſt quædam animi commotio ſubit[…] & manifeſta propenſione inclinationeve accipit[…] in ſuam cuiq; naturam. *Lib. 1. Rhet. c. 11.*

... diſcendo & contemplando capiuntur voluptates, in iis ... quædam inſunt, quibus magis ad dicendum, cognoſcendumque mouemur. *Lib.7.Eth.c.12.*

... voluptates nonnullæ per ſe bonæ & honeſtæ, aliæ non ho... pueri & belluæ ſequuntur. *ibid.*

... eſt natura diuinum quiddam inſitum mortalibus. *Lib.* ...

... Veneris cupiditate, & quibuſdam eius generis, non ſo... perturbantur, ſed etiam corpora. Nonnulli etiam ad in... adiguntur. *Lib.7.Eth. c.3.*

... Cyprigenam inſidias nectentem ait Homerus, balthe... ambiit, in quo doli eſſent. *lib.7.Eth.c.6.*

... ex ſaporum iudicio libidinoſis non admodum placet: ... quæ ex tactu percipitur, in eſculentis, poculentis, iiſ... quæ Venereæ nominantur. *lib.3.Eth.c.10.*

... voluptas conſilium, eoque magis, quo maior ſit, vt Ve... cum in ea ſit, nihil agitare mente, nihil ratione, nihil co... conſequi poteſt. *lib.7, Eth c 11.*

... dolens paret libidini. At qui per iram facit, omnis dolens ... libidini obſequitur, libenter facit. *lib.7.c.6.*

... prohiber ſummum bonum eſſe quandam voluptatem, et... alia numerentur in malis. *ibid.*

... videtur bonum voluptas corporis, duabus de cauſis: qu... actiones deprauatæ naturæ: aut ſimul vt orta eſt, qualis eſt ... aut conſuetudine, vt flagitioſorum hominum. *lib.7. Eth.* ...

... vacant dolore voluptates, earum nullæ ſunt exuperantiæ ... ſunt, quæ ex iis gignuntur, quæ habent ſuapte natura: ... & caſu, oblectationem. *ibid.*

... voluptas non eſt, quandoquidem propria eſt omnis mo... velocitas & tarditas, & ſi non per ſe, veluti ei, quæ mundo at... per comparationem ad aliud. At neutrum horum volu... *lib.10, Eth.c.3.*

... voluptas eſt generatio, *lib.2, Mag.Mor.c.7.*

... non capit voluptatem, *lib.10, Eth.c.3.*

... eſt in quolibet tempore perfecta forma. *lib. 10, Ethic.* ...

... actionem voluptas. Et in omni ſenſu voluptas verſatur. ...

Quoniam voluptate nemo continenter afficitur, aut labo... idcirco ne voluptas quidem manet vlla ſempiterna; ...

... actiones vndique abſolutas voluptas efficit, vitam etiam; ... cupiditate incenſi ſumus omnes. *ibid.*

... ſine actione eſſe nullo modo poteſt: & perficit actio... voluptas. *ibid.*

... accommodatæ & propriæ ſunt voluptates, quæ actionem per ſe ... Alienæ vero dictæ ſunt, quæ ſimile quiddam faciunt ... *lib.10, Eth.c.5.*

Quoniam tum, quum voluptas gignitur, ac dolor, virtus et... oriuntur: voluptates autem, & dolores, commuta... motus quidam ſunt eius partis, in qua ſenſus ineſt: profe... alicuius commutatione ac motu & amittantur, & ac... eſſe eſt. Itemque ortus earum eſt cum immutatione: ... ortus commutatio eſt. *Libro ſeptimo, de Nat. capit.* 3. ...

... voluptate affici, aut dolore, nihil aliud, niſi partem eam animi, ... eſt particeps, ad bonum aut malum, aut alia eiuſdem ge... conuertere & adhibere: in quo quidem & declinationis, & ap... vſus cernitur. *lib.3. de Animo, c.7.T.29.*

Quod dolor affert, id eſt, quod declinandum eſt: quod autem vo... expetendum, *lib. de motu animant.c.6.*

Quæ res voluptatem ſine detrimento afferunt, eæ non ſolum ... congruunt, ſed etiam ad quietem pertinent. *Lib.8. de Re...*

Qui voluptuariam vitam traducunt, ii facile deſpiciuntur: mul... impetui faciendo opportunitates. *Libro 5. de Republic.* ...

Qui agit & perſequitur, quæ voluptatem efficiunt, idque ex in... hoc ipſo, quod ſibi ita animum induxit, is melior videatur, ... non ratione, ſed impotentia ducitur ad agendum, quo faci... curatio adhiberi poteſt. *Ethic.lib.7.cap.2.*

Voluptate affici in iis numeratur, quæ in animo inſunt. *Ethic.lib.* ...

... Animis multitudinis vndique à voluptate tenduntur inſidiæ: ... quum nec bona ſit, & tamen eſſe videatur. Itaque plerique voluptatem appetunt, vt bonum: dolorem fugiunt, vt malum. *Ethi.* ... 4.

Voluptas quid ſit, quid dolor, quæque eorum vis & natura: philoſophi ciuilis eſt tenere & cognoſſe. *Libro ſeptimo Ethicorum,* ...

Omnino quidem non eſt bonum voluptas: quod voluptas om... motus quidam, qui cum ſuauitate quadam naturam mouet, ... affluit & illabitur. *ibid.*

Non omnes voluptates eſſe in bonis, hinc perſpici poteſt, quod earum quædam obſcœnæ ſunt, & vt probra obiiciuntur, & quæ nocent. Quædam enim eorum, quæ ſenſum dulcedine quadam permulcent, morbos afferunt. *ibid.*

Neque ſunt motiones voluptates, nec copulatæ ſunt omnes cum motu: ſuntque potius actus & finis, nec dum gignuntur, eueniunt, ſed cum ad vſus adhibentur. *Libro ſeptimo Ethicorum, cap.12.*

Moleſtos autem philoſophos in medium producamus, quibus non videtur ſecundum naturam voluptas eſſe, ſed accedere naturæ conſentaneis; iuſtitiæ, temperantiæ, liberalitati. Quid ergo, anima quidem bonis corporis exiſtentibus minoribus gaudet, & tranquillatur (vt inquit Epicurus) ſuis autem bonis, quæ ſunt maxima, non delectatur? Quin & natura largita mihi eſt verecundiam, & crebro erubeſco, quum quid turpe à me dici puto: iſte ne motus non ſinit voluptati ſtatuere bonum, & finem vitæ. *Ex Epicteti libris.*

Otium, & requies, ſtudiumque literarum, voluptatem contemplationemque rerum afferens, conuenientiſſima eſt ſeni laboribuſque domi & militiæ defuncto recreato. At voluptati, tanquam is finis rerum præclarè geſtarum eſſet, ſe dare, & poſt bellicos ciuileſque magiſtratus veneris ſacris vacare, ludendo luxuriandoq; id vero indignum eſt academia præclara, neque eius qui Xenocratem imitetur, ſed qui ad Epicurum inclinet. *Plutarch. in Compar. Cimonis & Luculli.*

Quia corpora reſoluit voluptas, indies emolliens deliciis, quarum aſſiduus vſus tollit vigorem, relaxans vnde morborum & laſſitudinum copia egregie proficit, & ſenectæ rudimenta in iuuentute præcludunt. *idem, l. cont. volupt.*

Fera eſt mancipans ſibi homines voluptas, ſed non fera: nam ſi aperte pugnaret, cito caperetur: nunc autem etiam ideo inuiſa magis, quod celat inimicitiam: induta habitum beneuolentiæ: Itaque dupliciter auerſanda, & quod nocet, & quod fallit, *idem, ibidem.*

Quid autem de corporis voluptatibus loquar? quarum appetentia quidem plena eſt anxietatis: ſatietas vero pœnitentiæ, quarum motus quid habeat iucunditatis, ignoro. Triſtes vero eſſe voluptatis exitus, quiſquis volet reminiſci libidinum ſuarum, intelliget: quæ ſi beatos explicare poſſet, nihil cauſæ, quin pecudes quoque beatæ eſſe dicantur. Nihil igitur dubium eſt, quin ad beatitudinem deuiæ quædam ſint. Nec perducere quenquam eo valent, ad quod ſe perducturas eſſe promittunt. *Boet. lib.3. de philoſ. conſol.*

Quis hoſtis in quenquam tam contumelioſus fuit, quam in quoſdam voluptates ſuæ? Quidam ſe voluptatibus immergunt, quibus in conſuetudinem adductis, carere non poſſunt, & ob hoc miſerrimi ſunt, quod eo peruenerunt, vt illis, & quæ ſuperuacua fuerunt facta ſint neceſſaria. Seruiunt vtique voluptatibus ſuis, non fruuntur: & mala ſua (quod malorum eſt vltimum) amant. *Senec. epiſt.39.*

Indurandus eſt animus, & à blandimentis voluptatum procul abſtrahendus. Vina Annibalem hyberna ſoluerunt, & indomitum illum niuibus atque Alpibus virum eneruauerunt fomenta Campaniæ. Armis vicit, victus eſt. Nobis quoque militandum eſt quodam genere militiæ, quo nunquam quies, nunquam otium datur. Debellandæ ſunt imprimis voluptates, quæ, vt vides, ſæua quoque ad ſe ingenia rapuerunt. Si voluptati ceſſero cedendum eſt dolori. *idem, 52.*

Non eſt mihi crede, tantum ab hoſtibus armatis ætati noſtræ periculi, quantum ab circumfuſis vndique voluptatibus. Qui eas ſua temperantia frenauit ac domuit, multo maius decus maioremque victoriam ſibi peperit, quàm nos hoſte victo habemus: *Liuius, Deca. 3. lib.10.*

Vince animum, caue deformes multa bona vno vitio, & tot meritorum gratiam maiore culpa, quam cauſa culpæ eſt, corrumpas. *ibidem.*

Peregrinæ voluptates ad extinguendum vigorem animorum multum poſſunt: tantum contagio diſciplinæ moriſque accolarum valet. *idem, decad.4.l.8.*

Turpe eſt, modo ea voluptate duci cuius poſt pœnitet: indignumque eſt eos qui hoſtibus ſuis ſuperiores euaſerint, voluptatibus ſuccumbere. *Dion. l.41.*

Voluptuoſi imminentium periculum remedium ipſa pericula putant. *Tacit. hiſt. Annal. lib.11.*

Voluptatibus Romani plus aduerſus ſubiectos quam armis valuerunt. *idem, hiſt. l.4.*

Imitatrix eſt boni voluptas, malorum mater omnium, cuius blanditiis corrumpuntur, quæ natura bona ſunt. *Cicero. 1. de Legibus.*

Malorum eſca, voluptas: qua homines capiuntur, vt hamo piſces. *Cicero in Cato maior.*

Voluptate capimur omnes. *1. de Leg.*

Voluptates blandiſſimæ dominæ ſæpe maiores partes animæ à virtute detorquent. *2. Offic.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Maximas virtutes jacere oportet, voluptate dominante. *Ad Att. l. 5.*

In voluptatis regno non poteſt virtus conſiſtere. *Cato Maior.*

Qui voluptati deditus eſt, huic omnia ſenſu, non ratione ſunt iudicanda: eaque dicenda optima, quæ ſunt ſuauiſſima. 2. *de Finib.*

Impedit conſilium voluptas, rationi inimica, ac mentis, vt ita dicam, perſtringit oculos, nec habet vllum cum virtute commercium. *Cato Maior.*

Semouenda eſt voluptas, non ſolum vt recta ſequamur, ſed etiam vt loqui doceat frugaliter. 2. *de Finib.*

Quo maior eſt voluptas, eo magis mentem à ſua ſede & ſtatu dimouet, *Paradox.* 1.

Nemo eſt dignus nomine hominis, qui vnum diem totum velit eſſe in voluptate. 2. *de Finib.*

Fieri non poteſt, vt animus libidini deditus, amore, deſiderio, cupiditate, copia, inopia etiam nonnunquam impeditus literis operā dare poſſit. Nec eſt alia cauſa, cur in tantis præmiis eloquentiæ, tanta voluptate dicendi, tanta laude, tanta gloria, tanto honore tam ſint pauci, ſemperque fuerint, qui in hoc labore verſarentur. Omittendę enim ſunt omnes voluptates: relinquenda ſtudia delectationis, ludus, iocus, conuiuium, ſermo etiam pene omnium familiarium deſerendus: quæ res in hoc genere homines à labore, ſtudioque deterret, *in oratio: Pro M. Cælio.*

Plerique propter voluptatem, & paruam, & non neceſſariam, tum in morbos graues, tum in damna, tum in dedecora incurrunt: ſæpe etiam legum, iudiciorumque pœnis obligantur. 1. *de Finib.*

Nulla capitalior peſtis, quam corporis voluptas, hominibus à natura data eſt. *Cato Maior.*

Vitium ventris & gutturis non modo minuit ætas hominibus, ſed etiam aufert. *Pro M. Cælio.*

Voluptates dimittamus, & ſuis ſe finibus tenere iubeamus, ne blanditiis eius, illecebriſque capiatur nimia voluptas. 3. *de Finibus.*

Amores & deliciæ mature & celeriter defloreſcunt. *Pro M. Cælio.*

Fluit voluptas, & prima quæque euolat: ſæpiuſque relinquit cauſas pœnitendi, quam recordandi. 2. *de Finib.*

Vna cum ſocietate moritur memoria voluptatis. 2. *Offic.*

Omnibus in rebus voluptatibus maximis faſtidium finitimum eſt, 2. *de Orat. ad M. Brutum.*

❡ Apophthegmata.

Demoſthenes. Corinthum aliquando nauigauit, illectus famā nobiliſſimi ſcorti Laidis, vt & ipſe famoſo potiretur amore. At cum illa pro nocte decem drachmarum millia peteret: Non emo, inquit, tanti pœnitere.

Architas Tarentin' Pythagoricus dixit, nullam peſtem eſſe voluptate capitaliorem. Siquidem ex ea, tanquam ex fonte, prodit quicquid eſt in hominum vita ſcelerum & calamitatum.

Ariſtoteles admonebat, vt voluptates contemplemur, non venientes, ſed abeuntes. Venientes enim fucata ſpecie blandiuntur: abeuntes dolorem ac pœnitentiam relinquunt.

Zenon incuſabat pleroſque inquiens: Cum liceat è laboribus voluptates capere, eos è popinis potius petere.

Muſonius dicebat, extremæ impudentiæ eſſe in ſubeundis vel ſuſtinendis quidem laboribus meminiſſe corporis imbecillitatis, erga voluptates autem obliuiſci.

Plato dicebat, difficile eſſe inuenire, intemperantibus quidem bonam voluptatem, ægrotantibus autem ſalubrem. *Serinus in memorabilibus dictis.*

❡ Similitudines.

Chryſoſtomi: Sicut nauis aquis impleta, vt exhauriri nequeat, ſtatim ſubmergitur: Ita & homo, cum crapulæ & ebrietati ſeipſum exponit, in præceps vadit, & rationem ſuam ſubmergit. *Homil. 9. in Geneſin.*

Quemadmodum acuti vepres vndecunque capiuntur, atque conſtringuntur, manus cruentant: Eodem modo deliciæ pedibus manibus, capiti, oculis, omnibus ſimiliter membris officiunt. Steriles autem ſunt, nullum, ſicut vepres, fructum producentes, ac multo magis, quam cætera pene omnia, hominem conficiunt. Deliciis enim ſenectus citius ſubrepit, ſenſus obtunditur, cogitatio retardatur, corpus diſſoluitur, maioris ſtercoris copia reconditur atque reponitur. Ita ex ingenti afflictionum aceruo, nauigio nimium oneribus oppreſſo, crebra contingunt naufragia. Adeo mala deliciarum laſciuia eſt, vt irrationalibus quoque peſtifera ſit. Nam vt volucres nimia ſaturitate, & ſibi, & nobis inutiles efficiuntur: ſuperfluitates enim indigeſtæ, ac putredo humidior à pinguedine oriuntur, quæ vero animalia non copioſe aluntur, ſed quaſi ieiunantia, mediocri victu ſimul & labore exercentur: hæc animalia, tam ſibi ſanitatem ſeruant, quam nobis accommodatiora ſunt. Quare qui his veſcuntur, ſani viuunt: qui vero illis pinguioribus ventres voraciter replent, illis ſimiles efficiuntur, tardi, & ad ægrotandum [illegible] ſtrictiora illis vincula comparantes. Quare amentiam [illegible] maxime quis admirabitur, quia nec ita ſibi parcere [illegible] bus cæteri. Nam qui vna huc illucque traducunt, [illegible] vtres replere, ne diſtenti rumpantur: iſti vero ærumnoſ[illegible] nec vtris quidem dignitate condonant, ſed diſtentant [illegible] que ad fauces, duplices, non vt animalia, ſibi facientes [illegible] *mil. 45. in Matthæum.*

Non ita fluuialium fluctuum vita ripas excedere [illegible] ſolet, vt deliciæ laſciuiaque bonam valetudinem, & [illegible] cile ſubtrahit. Vt tenuis menſa bonæ valetudinis: Ita volup[illegible] ter eſt crapula, & vt morborum: ita faſtidii & fons eſt [illegible] 21. *in Ioannem.*

Vt coronæ virginum capiti imponuntur, quod victoriæ [illegible] quod ſcilicet antea libidini impenetrabiles, ita demum [illegible] ingrediantur, quia ſcilicet à voluptate ſuperatæ non ſu[illegible] *ad Hebr.*

Viuens in deliciis mortuus eſt. Ventri enim ſolummodo [illegible] cæteris ſenſibus mortuus. Neque aſpicit, quæ aſpicienda [illegible] dit, quæ neceſſario audire conuenit, neque loquitur, qu[illegible] qui. Quemadmodum mortuus quiſpiam in lecto iacens, [illegible] palpebris, clauſiſque luminibus, nullum omnino ſenſum [illegible] & hic, imo longe hic deterius, quam ille, affectus eſt. Ille e[illegible] æque atque mala eadem ratione non ſentit, hic autem [illegible] tantum amittit ſenſum, nihilque boni penitus ſentit. N[illegible] his, quæ in futura vita ſeruantur, mouet, ſed per omnia [illegible] mobilis, atq; ita mortuus eſt, quemadmodum in c[illegible] dam obſcurum & tenebroſum antrum præcipitans, atque [illegible] ditia omni plenus, intimis & opacis vitiorum finibus [illegible] ſemper in tenebris, inſtar mortuorum, degit. Iam vero [illegible] tempeſtatem illam ingentem eloqui, quæ ex huiuſmo[illegible] ſo deliciarum vſu in animam & corpus irrumpit? Quemad[illegible] enim vaſta ac perpetua nubium denſitas radios ſolis [illegible] nit vim ſui fulgoris oſtendere: Ita vini ac deliciarum [illegible] cerebrum, non ſecus quam ſcopulum nocte, illumque [illegible] tegentes, non permittunt libere vſquam ſe intendere, [illegible] nebris perpetuis detinent eum, qui ſic miſerabiliter [illegible] Neque explicari poteſt omnino, quanta intus tempeſta[illegible] Quemadmodum enim ſæpe, quum inundatio vehemens [illegible] fuerit, aquarum vis officinarum aditum occupauerit, [illegible] qui intus, cernimus, & diſcos, & amphoras & ſpongias, & [illegible] ma ad exhauriendum aquam excogitata deferre, vt [illegible] fundamentis, atque commotis, omnis poſthac ſupellex [illegible] Ita & anima, quoties nimis deliciis oppreſſa fuerit, pertu[illegible] nis ratio: cæterum quod iam coactum eſt, cum exhau[illegible] mum, quod rurſum aliud è veſtigio ingrediatur, [illegible] quanta perturbatio, quantuſque fluctus immineat. Quan[illegible] pinguedine, craſſitudineque diſtenditur, tanto illa [illegible] gis, atque imbecillior fit, tanto item obruitur & ſepelitur [illegible] in oculorum pupilla, ſi quidem exterius impoſitas [illegible] res effeceris, cernendi vim emittere ex ſe nequit, & [illegible] quum radius ille oculorum ex ea pinguedine obtunditur, [illegible] bris plena ſunt omnia: Ita & corpus quum fuerit obeſum [illegible] quoque obtuſiorem euadere neceſſe eſt. At mortu[illegible] putredinem tabemque vertuntur, ingenſque ab eis [illegible] Ita & in ea, quæ deliciis ſoluitur, videas, quippe rheuma [illegible] gamenta narium, ructus ac vomitus extra prodeunt. [illegible] anima mortua, quid ex eo cibo potuque percipitur [illegible] Neque ſi cadauer iaceat exanime, pulchra veſte con[illegible] flore veſtis proficiet quippiam: Ita neque anima mortua, [illegible] corpore amicta, aliquid ex eo decore lucrabitur, *in 1. ad T[illegible] milia* 13.

Canis inſtar eſt voluptas, ſi pellitur, fugit: ſin fouetur & [illegible] permanet. *Hom. 12. tomo. 6.*

Vt ancillæ voluptas dominæ mœrenti nihil confert, [illegible] magnifica debili corpori: Ita nec animæ quicquam con[illegible] corpus floreſcit, omnibus bonis fruens. *Homilia ſexag[illegible] de Ira.*

Meretricem appello hanc vitam, quæ in deliciis & volup[illegible] tranſigitur: & eam quidem turpiſſimam, cuius facies [illegible] aſpera, amara, crudelis: & licet tam turpis vultus eius & [illegible] multos decipit, quum videant apud eam cruenta omnia [illegible] mortibus, inſidiis, inuidia, tormentis plena, quumque [illegible] videant peſſimis ſodalibus, contumeliis, inſania, inuidia, [illegible] cioſis, metu iugi, tremore frequenti, & mille aliis infa[illegible] bus, velut anguium corona circumdari: fructum vero in [illegible] niſi interitum eſſe, perniciem, pœnamque perpetuam: [illegible] men à pluribus, amabilis & exoptabilis habetur. Tanta [illegible] qui decipiuntur, ſtoliditas, vt cum eos ratio nulla ex [illegible] reuocet, ne euidentia quidem indeſinenter pereuntium [illegible] deterreant. Non ego iſtos ſtolidiores multo, quam paru[illegible] dicem vel regem, quos puerilis ludus, vbi aut circulus [illegible] aut turbo vel trochus verberibus agitatur, & longis port[illegible] curua ſpacia rotantur: ita intentos & inhiantes pueril[illegible]

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

…uelli inde nullatenus queant, ignorantes penitus, per æta-… ſtatem nihil in illo ludo vtilitatis, nihil perfecti operis ha-… Sed epulis ſatisfacit ætas immatura. Iſti quid habebunt excu-… qui ætate perfecta puerilem, imo & puerili imbecilliorem …tiam gerunt? *Homilia 30. Quod nemo lædatur niſi à ſe …*

D. Baſilij: Sicut qui in cœno ſeſe obuoluunt, continuò ſibi lutum …: Sic qui in carnis affectus facile ruunt, nec fœditatem ex vo-… ſingulis diebus ſibi accumulant. *in Pſal. 1.*

Sicut ſplendens aliquid viſum perficit, ſumme autem ſplendeas, … atque vaſtat: & magni ſonitus ac ſtrepitus ob exceſſum, … tollunt: Sic & iſti ob aſſiduam atque immodicam volu… ſeſe vaſtant atque corrumpunt, & à delectationis via omni-… *De ebrietate.*

Quemadmodum piſcator hamo capit piſces: Sic diabolus homi-… voluptate. *Apud Antonium in Meliſſa, parte prima, ſermo-…*

Procopij: Quemadmodum interdum quidam nimis Veneris ſti-… agitati, rem habent cum muliere turpiſſima, omnibus ridi-… debentes, quamuis ipſi putent eam eſſe formoſiſſimam: Ita … & mulieri. Voluptas & nimia licentia dabant, vt prohibita … ipſi allubeſceret. Proinde non temere dicit in prouerbiis Sa-…: Viro ſcortatori panis omnis iucundus & gratus eſt. *in Ge-…*

Olympiodori: Rete malum eſt è multiplici vitio ac iniquitate contextum. Eſt ſiquidem, & bonum rete, ſagina ſcilicet è præceptis …risque, tum antiquis, tum recentioribus Saluatoris noſtri con-… Homines ergo, qui fluitans & inſtabile huius vitæ pelagus …, varias voluptarum illecebras inſectantes, quaſi carentes ra-… piſciculi, malis retibus implicantur. Illi quoque, qui opinione … ſcientiæ ſuperbiunt & efferuntur, cum ſibi videantur exceſſi … atque aerambuli, veluti volantes aues, dæmonum laqueis faci-… capiuntur, & incidunt in malum tempus infernorum ſupplicio-…, cum repentinus interitus illis aduenîat. *In Eccleſ. c. 9.*

Pythagorici: Homo, qui à ventre vincitur, beluæ ſimilis eſt. …

Æneæ Platonici: Omne vitium, imo totam ſimul vitioſitatem … mandragora ſopit ac ſedat. Nempe enim non modo in cor-… morbis, verum in animarum quoque ægritudinibus con-… contrariis ſæpe curantur. Non ſemper autem futura nequitia morbo præcedente comprimitur. *In Theophraſto.*

Maximi monachi: Quemadmodum diebus ſuccedunt noctes, & … ſuſcipiunt hyemes: Sic inanem gloriæ cupiditatem, & vo-… ſuſcipiunt dolores, & triſtitia aut in præſenti aut in futu-… *lib. 2. de charitate.*

Quemadmodum famelici animus panem imaginatur, & ſitientis aquam: Sic homines crapuloſi, & ventri ſeruientis ciborum varias … & lautitias, & voluptatum amantis mulierum formas, & … gloriæ cupidi honores, qui ſibi habeantur ab hominibus, & a-… & iniuriarum memoris, vindictam eius, à quo læſus eſt, … afflictionem eius, cui inuidet. *ibid.*

Diogenes: Quemadmodum imperitus iaculator fruſtra ſe labo-…, & inanem operam conſumpſiſſe fateri cogitur, eo quod ſco-… non attigerit: Ita illi, qui omnes curas ſuas ad voluptatem di-…, omnem beatitudinis ſpem amittunt, à ſcopo enim propoſi-… hominibus procul aberrarunt. *apud Laert. lib. 6.*

Plutarchi: Vt qui in carcere detinentur, vnde non ſit effugium, tamen aliquando ludunt teſſeris: Sic qui in vita voluptatibus vtun-…, cum ſint ſcelerati. *in Moral.*

Vt maior dolor obſcurat minorem: Sic animi voluptates corpo-… delectationem. *ibid.*

Lyſimachus, ob ſitum coactus ſe dedere Scythis, denique quum … bibiſſet aquam: Dii boni, inquit, quam breuis voluptatis …, quantam depoſui felicitatem? Ita nobis cogitandum, poſt-quam ob potatiunculam intempeſtiuam, aut Venerem, in longum morbum incurrimus. *ibid.*

…ebrij comeſſatores irrumpant in domum luctu funeſtam, non … nihil adferunt hilaritatis, ſed eiulatum potius excitabunt: … voluptates in corpore ægro offendunt quoque. *ibid.*

Qui corpus ægre affectum ad balneas ac voluptates trahit: quaſi … ac laceram nauem deducit in mare. *ibid.*

D. Hieronymi: Sicut vinum & ebrietas eum qui biberit, mentis … impotem facit: Ita fornicatio ac voluptas peruertit ſenſum, a-…mque debilitat, & de rationali homine brutum efficit animal, … ganeas & lupanaria & libidinum luſtra ſectetur. *In caput quar-tum Oſe.*

D. Ambroſ. Duæ mulieres vnicuique noſtrum cohabitant, inimi-… ac diſcordiis diſſidentes, velut quibuſdam zelotypiæ conten-…onibus noſtræ replentes animæ domum. Vna earum nobis ſuaui-… & amori eſt, blanda conciliatrix gratiæ, quæ vocatur voluptas, … meretrix. Nam quid tam meretricium, quam ſecularis vo-…luptas, quæ à feneſtra domus ſuæ intrat: oculis prima tentamenta …dens, & penetrat cor: ſi tu in plateas proſpiciens, id eſt, in pu-… tranſeuntium vias, non in legis interna myſteria, obtutum mentis intendas? Ea profecto eſt, quæ validioribus vinculis, velut cubile quoddam conſociatæ nobis communitatis intexit, vt qui in-clinauerit ſe ligetur, & opprobrioſæ fraudis vela non operiat cor-poris ſui ſtratum, ad ſolicitandum animos iuuenum, abſentiam vi-ri, hoc eſt, incuriam legis obtendens. Lex enim peccantibus abeſt. Nam ſi adeſſet, non delinqueretur. Ideo ait: Non eſt vir in domo e-ius: quia in gratiam ſui legem velint eſſe venialium. Spargit odo-res ſuos voluptas, quia Chriſti odorem non habet. Theſauros oſten-dit, regna promittit, amores ſpondet continuos, diſciplinas ſine pæ-dagogo, ſine monitore ſermones, vitam ſine ſolicitudine, mollem ſomnum, inexplebilem cupiditatem. *libro 1. de Cain & Abel, ca-pit. 40.*

D. Antonij Abbatis: Vere etenim dico vobis nati mei, quia vas iſtud, in quod ſumus inhabitantes, in perditionem nobis exiſtit, & domus eſt plena bellis. Pro certo filioli dico vobis, quod omnis ho-mo illectus in voluptatibus ſuis, & proſtratus à cogitationibus pro-priis, complexuſque à maligno, ſeminauit in corde, qui congaudet eis, & recepit ſenſu veluti magna exiſtentia ſacramenta in eo, quod agit, iuſtificans ſemetipſum: huiuſmodi anima exiſtit malignis ſpi-ritibus conſiliatrix in malum: corpus quoque illius cuſtodia eſt hor-rendorum arcanorum, quæ occultat in ſemetipſo. *in epiſt. ad Arſe-noitas.*

Laurentij Iuſtiniani Patriarchæ: Sicut phrenetico imponenda eſt cuſtodia, conſtituenda eſt lex: Ita & voluptati noſtræ. Ipſa enim peccatorum origo, criminum fomes, ac omnium malorum incen-dium eſt *In ligno vitæ, de obedien. c. 1.*

Sicut impoßibile eſt, vt ignis inflammetur in aqua: Ita & præter naturam exiſtit in compunctione cordis, & ſpirituali delectatione vigere delicias temporales. *Lib. de vita ligne, c. 4.*

Vt caro hominis mollibus nutritur: ſic duris anima. Spiritus e-nim deficit, vbi corpus voluptatibus acquieſcit. *Libr. de ligno vitæ cap. 4.*

Ciceronis: Non eſt neceſſe, tanquam meretricem in matrona-rum cœtum, ſic voluptatem in virtutum concilium adducere. *lib. 2. de Finibus.*

Senecæ: Sicut in aruo, quod ſegeti proſciſſum eſt, aliqui flores in-ternaſcuntur, non tamen huic herbæ, quamuis delectet oculos, tan-tum operis inſumptum eſt: aliud fuit ſerenti propoſitum, hoc ſu-peruenit: Sic voluptas non eſt merces; nec cauſa virtutis, ſed acceſ-ſio. Nec quia delectat placet: ſed quia placet, delectat. *De beata vi-ta, cap. 9.*

Sicut deprehenſi mari Syrtico modo in ſicco relinquuntur, mo-do torrente vnda fluctuantur. Euenit autem hoc nimia intempe-rantia, & amore cœco rei. Nam mala pro bonis petenti periculo-ſum eſt aſſequi. Vt feras cum labore periculoque venamur, & ca-ptarum quoque ſolicita poſſeſſio eſt: ſæpe enim laniant dominos Ita habentis magnæ voluptates in magnum malum euaſere, captæ-que cepere. Quæ quo plures maioreſque, eo ille minor, ac plurium ſeruus eſt, quem felicem vulgus appellat. *ibid. cap. 14.*

Vt vlcera quædam nocitura manus appetunt, & tactu gaudent & fœdam corporum ſcabiem delectat, quicquid exaſperat: Non ali-ter dixerim his mentibus, in quas voluptates velut mala vlcera e-rumpunt, voluptati eſſe laborem vexationemque. *libr. 1. de tran-quill. vitæ, c. 2.*

Quemadmodum qui beſtiarum cubicula indagat, & laqueo capta-re feras magno æſtimat, & magnis canibus circumdare ſaltus, vt il-larum veſtigia premat, potiora deſerat, multiſq; officiis renuntiat: Ita qui ſectatur voluptatem, omnia poſtponit, & primam libertatem negligit, ac pro ventre dependit: nec voluptates ſibi emit, ſed de vo-luptatibus vendit. *ibid.*

Vt latronum genus, quod Ægyptii Philiſtas vocant, in hoc am-plectuntur, vt ſtrangulent: Sic voluptates, dum blandiuntur, ne-cant. *apud Eraſ.*

Vt æque mortuus eſt, qui conditus eſt in odoribus, & qui trahi-tur vnco: Ita æque ſunt infelices, & qui voluptatibus indulgent, & qui ambitioſis negotiis vacant. *ibid*

Eraſmi Roterodami: Qui biberint ex Clitorio lacu, iis vini tædi-um obruitur: Ita qui ſemel guſtarint poeticen, abhorrent à philo-ſophiæ præceptis, aut contra: ſiue qui ſe mundanis voluptatibus in-gurgitatur, abhorrent ab honeſtis illis, ac veris oblectamentis. *In ſimil. lib.*

Plinij: Sicut Maronæum vinum, cuius meminit Homerus, vicies tanto aquæ mixtum, tamen vigorem ſuum ſeruat: Ita ſapiens nul-lis ſoluitur voluptatibus. *lib. 14. c. 4.*

Tradunt Phyſici veteres, ſolem marinis aquis paſci, lunam dulci-bus: Ita ſapientes amara quærunt, modo vtilia: ſtulti quæ delectant modo, ſectantur. *ibid.*

Thriueri: Quemadmodum canis ille Æſopicus vana ſpe luſus eſt, qui, dum vmbram carnis venatur, ipſam carnem reuera amiſit: Ita hodie falluntur, qui pro veris animi deliciis, hoc eſt, virtute, ſe-quuntur voluptatem carnis. *in apoph. 34.*

CCCCCC 4 *Pruritus*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Pruritus qualeſcunque fuerint, non citra dolorem exiſtunt: Et nulla eſt corporis voluptas, quæ non ſaltem leniore fermentata eſt dolore. *in apoph.125.*

Non ſolent homines admodum deſiderare, quæ optimus quiſq; contemnit. Tanto magis admirandum, quod omnes ad voluptates ferimur, quas ſapientiſſimus quiſque fugit. *in apoph. 70.*

Inſipiens admodum Lyſimachus, qui neceſſitudine ſitis tradidit totum exercitum: multo incontinentiores nos, qui breuiſſimarum rerum libidine contenti ſumus, nos in perpetuum perdere. *in apophthegm 99.*

¶ Exempla Profana.

Celeberrimi omnium ob delicias Perſæ, quorum reges Suſis hyemabant: æſtate degebant Ecbatanis. Suſa ob loci amœnitatem vocata fuiſſe, ſcriptum reliquit Ariſtobulus: ac etiam Chares. Eſt enim Suſum, lilium. Verſantur per autumnum in Perſepoli, ac reliquam totius anni partem in Babylonia. Parthorum Reges Rhagis vere commorantur: hyemant in Babylonia.

Byzantij notati ſunt à Græcis, vt acolaſti, & intemperantes, qui in Venerem & Vinum ferrentur præcipites. Plurimum enim verſabantur in caupona. *Theat Zuing. fol. 2204.*

Ionum mollities quondam abiit in prouerbium. Primi vnguenti, coronarumque conuiuiis dandarum, & ſecundæ menſæ conſuetudinem repererunt. Hinc Horat.

Motus doceri gaudet Ionicos
Matura virgo.

Theopompus de Theſſalorum deliciis ſcribit lib. 4. quod cum ſaltatricibus viuant, ac in orcheſtris alii taxillis ac potu diem abſumunt: ſumptuoſiſſimi ſunt omnium Pharſalii, ac pigerrimi. *Athenæus lib.12.c.10.*

Lydorum mollitiem *Athen. lib.11.c.4.* narrat.

Sybaritæ, populi Calabriæ, deliciis & voluptatibus adeo indulſerunt: vt luxurioſa omnia dicerent Sybaritica. Hinc Sybariticus luxus: & Sybaritici libelli, id eſt, impudici. Conuiuia celebraturi, anno prius per fœminas ſumptuoſiſſime veſtitas inuitabant. Erant & faſtu præturgidi, hinc adagium Sybaritæ per plateas. Artes, quæ ſono conſtabant, è ciuitate eiiciebant, ne qua ratione interpellaretur quies. *Athen. lib.12.c 6.*

Syracuſani, opibus florentiſſimi, voluptatibus ac deliciis addictiſſimi fuere. Vnde & Syracuſana menſa tranſit in prouerbium. *Rauiſius.*

Campani eo deliciarum prouecti ſunt, vt ad gladiatorum paria conuiuas inuitarent ad cœnam, numerum eorum pro cœnarum dignitate deſinientes. Cum vero Annibali ſeſe dedidiſſent, exercitum eius in hybernis ita corruperunt: vt Hannibal ipſe Viros ſeſe introduxiſſe: Fœminas eduxiſſe affirmaret. *Strabo libr.5. Valer. lib. 9.c.1.*

Tarentini, populari primum dominatione potentiſſimi fuere: poſterioribus annis illecebroſæ inualuere deliciæ, propter fortunas nimium ſecundas: adeo vt plures dies per annum impenderent ludis, feſtisque celebritatibus, quam reliquis rebus. *Athen. l.12 c.7. & Strabo lib.6. Coſmograph.*

Tyrrhenorum regionem nequitiæ officinam *Athen. lib.12. cap.5.* multis verbis deſcribit.

¶ Fabulæ.

Capra & Lupus.

Conſpicatus in alta rupe ſtantem capram. Quin tu, inquit, vel Leo, vel Lupus, huc in herbidos campos, & ad lætas frondes deſcendis, & iſta ſterilia & nuda loca relinquis? Cui reſpondit Capra (ſenſerat enim fraudulenter locutum) Non eſſe in animo ſibi dulcia præponere ſalutaribus.

Fabula docet, Voluptatum ſtudium interdum eſſe exitiale.

Ab apibus ictus.

Quidam conſpecto alueo, intra quem apes acquieſcerent, acceſſit, & aperit illum, auidus mellis, tum in ipſum apes facto impetu inuolant, & quæcunque partes in corpore patebant, eas configunt aculeis ſuis. Hic verò peſſime acceptus, vix fuga ſe eripuit, & periculum euaſit. Quem conſpicatus alius, quod eſſet ore tumido & vlcerato, cauſam mali ſciſcitatur. Hic vero, quid ſibi accidiſſet, narrat. Tum ille, at tu, inquit, poſthac apes prius repellito & abigito: ita denique mel tuto capere, & frui illo ſecure poteris.

Monet fabula, non cupiditatibus temere obſequendum, & quicquid faciendum ſit, vt cum ratione aggrediamur.

Muſcæ.

Ad mel profuſum in cella quadam aduolantes muſcæ, illius dulciſsimo ſucco iucundiſsime paſcebantur. Sed iam ſaturæ, cum auolare vellent, pedibus in tenace liquore hærentibus, nitentes etiam alas implicuerunt quaſi viſco quodam mellis. Itaque morituræ: ô miſeræ! inquiunt, quantillus nobis cibus interitum attulit?

Fabula reprehendit voluptuarios & liguritores, qui lenocinio dulcedinis in magna ſæpe mala incurrere, & ſæpe etiam interire ſoleant.

Vultur.

Vultur inuitatis auiculis ad conuiuium, quod illis daturus eſſet die natali ſuo, poſtquam hæ affuere ad tempus, clauſis foribus ... mus capere & occidere ſingulatim omnes, & de inuitatis epulas ſibi inſtruere cœpit.

Fabula monet, voluptatis ſectatores non prouiſum in exitium incidere ſolere.

Vide Delitiæ, & Luxuria.

Voracitas.

¶ Definitio et Etymolog.

Voracitas, Græce βορὰ, ᾶς, ἡ, & φάγος, ȣ, ὁ, vel βόρος, ȣ, ὁ, edo ... tur. Hebr. *Zolel*, voracem appellant, à verbo *Zalal*, in luxu ... xit, luxuriatus eſt, comeſſatus eſt, prodegit bona ſua ... profuſione. Metaphoricè ſignificat hominem impurum & ... gaſtrimargię deditum, inſtar porci, macelli barathrum, eſcam ... niciem, fruges conſumere natum, ventrem, &c. Vide *Deut. 21.* ... *Prou. 23.20.21. & 28.7.7.*

Eſt autem voracitas, guloſitas dicta à vorando. Vorare ... proprie eſt cibum non confectum dentibus deglutire, & per metaphoram eſt auide ſumere.

¶ Apophthegmata.

Zeno Citticus, quum in quodam conuiuio vidiſſet hominem immoderatius obſonia vorantem, ipſe piſcem ingentem ... è patina ſuſtulit, quaſi ſolus deuoraturus. Alter intuens Zenonem eius admirabatur impudentiam. At quid, inquit, putas conuiuis bus tuis accidere quotidie, ſi meam opſophagiam ferre non poſſis? *Laert l.7.*

Diogenes vulgo canis dicebatur. Sunt autem canum multa genera, ſunt enim venatorii, ſunt aucupatorii, ſunt cuſtodes ouium ... dium, ſunt qui habentur in delitiis. Ergo percontanti, quis ... canis eſſet, lepide reſpondit: Eſuriens, Melitæus: ſatur, Moloſſus ... quod cibi appetens, blandiretur: ſaturatus, morderet. *Laert l.* ...

... *Corydus*, Cum Chærephon nudus in conuiuio diſtenderetur ... Chærephon! inquit, nunc te veluti lecythos intueor, quouſque plenus ſis. In lecythis vitreis apparet, quouſque plenæ ſunt, ſi ... tur à thecis: Ira in cute illius apparebat expletio corporis. ... *lib.*

Vide Abſtinentia, Intemperantia, Temperantia, ... *Ebrietas.*

Votum.

¶ Definitio et Etymolog.

Votum, Græce ἐυχὴ, ῆς, & ἔυχομαι, voueo, dicitur. Hebr. ... *Nedher* dicitur, id eſt, votum liberum, quod quis ſponte & libera voluntate promittit: à verbo *Nadhar*, vouit ... cit votum de aliquo munere donando. Cognationem habet ... *Detur*, id eſt, libertas: nam votum eſt quod de libera voluntate ... Hinc δῶρον, donum: δωρέομαι, dono. Eſt autem votum ... ni cum deliberatione Deo facta promiſsio.

Votum eſt propoſiti ſupererogantis promiſsio, Deo ... pter bonum finem ex deliberatione firmata. *Richard. 1. ſent. diſtinct. 38. art. 3.*

Votum dicitur à voluntate, quaſi à primo mouente ... promittendum: *ſecundum B. Thomam ſecunda Secund.* ... *art.1.*

Votum eſt teſtificatio quædam promiſſionis ſpontaneæ, quæ ... bet fieri Deo de his, quæ Dei ſunt. *ſecundum eundem ibid.*

Vouere, eſt aliquid Deo ſancte promittere. Quoniam vero ... hementer deſideramus, quæ voto à Deo poſcimus fit, vt ... pro deſiderio capiatur: vnde voti compos, qui deſiderium ... aſſequutus eſt. Hinc deuoueo, hoc eſt, deſtino, imprecor. Hinc ... tum, quod modo ad proſperum, modo ad aduerſum refertur.

¶ Sententiæ Biblicæ.

Quæ ſanctificaueris & voueris Domino, tolles, & venies ad locum, quem elegit Dominus, & offeres oblationes tuas. *Deut.* ...

Cum votum voueris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, quia requiret illud Dominus Deus tuus: & ſi moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum, &c. 23.

Homo qui votum fecerit, & ſpoponderit animam ſuam Deo ... æſtimatione dabit pretium. *Leuit. 27.*

Si quis virorum votum Domino vouerit, aut ſe conſtrinxerit iuramento, non faciet irritum verbum ſuum, ſed omne, quod promiſit, implebit. *Num. 30.*

Mulier ſi quippiam vouerit, & ſe conſtrinxerit iuramento ...

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN